

N:o 6.

Af Herr J. Anderson i Tenhult: Angående skrifvelse till Kongl. Maj:t om vissa föreskrifter vid undervisningen i folkskolan.

Med tillfredsställelse måste hvar och en, hvilka åsigter han än för öfrigt hyser, erkänna, att landets undervisningsanstalter, högre som lägre, omfattas med allt lifligare intresse. Hvad särskildt folkskolan angår, så har denna på mindre än en mansålder nått en sådan utveckling, att Sverige, jemfördt med andra länder, i detta afseende står ganska högt, äfven om hänsyn ej tages till de storartade loford, folkskolans undervisningsmateriel fått vid flera utställningar, och ännu arbetas med ifver på att ställa allt på bästa sätt, rymliga och tidsenliga folkskolebyggnader uppföras, skolråd och skolinspektörer sträfva efter bästa förmåga att befordra skolans väl genom att vaka öfver undervisningens jemna gång i öfverensstämmelse med gällande föreskrifter. Likväl hör man då och då farhågor uttalas, huruvida skolan är så ordnad, att hon fyller sin rätta bestämmelse. Frukten deraf äro dessa ständiga försök att i olika, ofta motsatta rigtningar förändra och reformera, försök, bland hvilka följande stöder sig på åsigter, som ej hysas af mig ensam.

De allmänna läroverken utöfva sitt uppfostrande inflytande genom meddelande af kunskaper i så stor utsträckning, att eleverna blifva mogna för högre studier vid akademien eller högre fackskolor. I de flesta fall går lärjungen ej från läroverket direkt ut i lifvet; det är därför förklarligt, om ej af alla gilladt, att undervisningen har den grundliga och teoretiska karakter, som lämpar sig för fortsatta studier.

I folkskolan hör det deremot till undantagen, att lärjungen efter avslutad kurs fortsätter sina studier; vanligen börjar han konfirmationsläsningen så godt som omedelbart efter genomgången skolkurs och anses sedan mogen för det praktiska lifvet, åtminstone åtnjuter han ej vidare någon undervisning. Det vore redan därför orimligt att i folkskolan ordna undervisningen efter de högre läroverkens metod, hvartill kommer att den knappare tiden och elevernas ringare förkunskaper göra det ännu orimligare. Jag kan ej envist påstå, att metoden är alldeles lika i dessa båda slag af läroanstalter, men jag vill genom ett par exempel visa, att undervisningen likväl har en alltför teoretisk karakter, utan att jag dermed vill nedsätta folkskollärarne, bland hvilka många både riktigt uppfattat sitt svåra kall och på ett särdeles förtjenstfullt sätt sköta detsamma, ehuru de hafva ringa belöning för sin möda och dessutom ofta hindras af skolråds stundom ovisa föreskrifter.

Huru är det till exempel ställdt med undervisningen i modersmålet? Förutom språklära, som så litet öfvas, att barnen ej ens till hälften *begripa* hvad de läst, ännu mindre inlära detsamma, samt innanläsning, som delvis är undangjord i småskolan, är det staföfningar, som skola bibringa barnen kunskap i svenska språket och dess behandling. Genom dessa staföfningar söker man inpregla alla möjliga ovanliga och för barnen till betydelse stundom okända ords skriftsätt; men låt dem, när de fått utgångsexamen ur folkskolan, försöka med en enkel skriftlig uppsats, en förbindelse, ett kontrakt, en orlofsedel, ett afskedsbetyg, en fullmakt eller dylikt, och de skola i hundra fall af ett rådbråka språket vida mer än de gjort i en för dem dikterad öfning, utom det att innehållet skall finnas sådant, att handlingen blir juridiskt ogiltig eller kan förorsaka tvister och rättegångar. Må derföre skriftliga uppsatser af praktiskt och alldagligt innehåll ingå i folkskolans undervisningsordning; tid dertill skall, der så behöfves, nog beredas, bland annat på bekostnad af den åt katekesutanläsningen anslagna tiden.

Likaså torde i naturlära, räkning m. fl. ämnen det praktiska lifvets fordringar mera kunna tillgodoses.

Större betydelse för barnens framtida väl eller ve än dessa ämnen har dock kännedomen om det viktigaste af våra lagar och författningar, om hvilka hittills ej någon kunskap meddelats i folkskolan. Man är i allmänhet böjd för att underskatta skolans uppfostrande betydelse; att denna ej får förbises, inser man dock, om man betänker att barnen börja sin skol-

gång redan vid 7 år samt avsluta den vid 13—15 års ålder. Under denna tid, då barnet vistas så mycket utom hemmet, grundlägges till ej ringa del dess karakter för framtiden. Sedan det avslutat sin skolgång och konfirmerats eller fyllt 15 år, är det ansvarigt för sina handlingar, icke blott moraliskt, utan äfven juridiskt; det har likväl under hela skoltiden ej fått någon kännedom om de lagar och författningar, efter hvilka det skall lefva, och okunnigheten derom gäller icke heller såsom ursäkt.

Med anledning af hvad nu blifvit anfördt, kan jag icke underlåta föreslå en länge närd önskan,

att Riksdagen ville genom skrifvelse anhålla att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета en lättfattlig läro- eller läsebok angående våra lagar och författningar, lämplig för folkskolans behof, samt låta tillse att vid undervisningen i modersmålet, räkning, naturlära och dylika ämnen större afseende fästes vid det praktiska lifvets fordringar än hvad hittills skett.

Stockholm den 22 Januari 1884.

J. Anderson
från Tenhult.
